

OULU SINFONIA

Ralf Gothöni

&

Elina Vähälä

TORSTAINA 3.12.2009 KLO 19

MADETOJAN SALI

Ohjelma

Torstai 3.12. klo 19 – Madetojan sali

Ralf Gothóni

kapellimestari ja piano

Elina Vähälä

viulu

Curtis Otto Bismarck Curtis-Smith (1941–):

Concerto for Violin, Piano and Strings (2005)

Brilliant and clear
Reflective and deep
Somber
With great energy

Dmitri Šostakovitš (1906 – 1975):

Sinfonia nro 15 A-duuri op. 141

Allegretto
Adagio - Largo – Adagio
Allegretto
Adagio - Allegretto

Konsertti loppuu n. kello 21.00

Yhdysvallat - Neuvostoliitto -akselin äärissä

Ensin ilmoille tulvahtaa jatsahtava konsertto tämän päivän Yhdysvalloista. Sitten seuraa sarkasmintäyteinen sinfonia Neuvostoliitosta. Kontrasti kahden maailman välillä on ilmeinen sellaisellekin, joka ei ennestään tunne C. Curtis-Smithin tai Dmitri Šostakovitšin musiikkia.

Pianisti-kapellimestari Ralf Gothóni on rakentanut konsertin tämän jännitteen varaan. "Ohjelman rakenteessa on olennaista on jänneväli USA - Neuvostoliitto ja säveltäjien henkilökohtaisesti erilainen suhde ympäristöön," Gothóni selvittää.

Gothóni tunnetaan muusikkona, jota kiinnostavat kulttuurien kohtaamiset. Hän on ollut mm. perustamassa Kielletyn kaupungin musiikkijuhlia Pekingissä ja tehnyt yhteistyötä Kairon oopperan kanssa. Gothóni on pohtinut musiikin merkityksiä ja luovuuden olemusta myös esseistinä.

Syvällinen taide herättelee ihmistä koettelemaan maailmankuvansa rajoja. Sekä Curtis-Smith että Šostakovitš antavat aineksia tähän. Kummankin musiikki haastaa sekä älyn että tunteet.

C. Curtis-Smith kertoo, että hänen johtoajatuksensa säveltäjänä temmata yleisö tunteella mukaan. "Enkä tarkoita säveltäjäkollegoita, vaan musiikkia rakastavia konsertissa kävijöitä. Jos kuulija ei ole liikuttunut, niin musiikki on epäonnistunut!"

Šostakovitšin musiikissa välähtelee venäläiselle kirjallisuudelle tyypillinen absurdi huumori. Viiltävä sarkasmi antaa kuitenkin tilaa myös kaiholle ja kauneudelle.

Gothónin mukaan Šostakovitšin musiikissa on dramatiikkaa, syväluotausta, kirpeyttä ja ironiaa, joita jokainen muusikko tarvitsee kehittyäkseen. Pelkkä virtuoosinen näyttävyyys, onnea huokuva musiikki tai sopeutuminen tuttuihin kaavoihin eivät riitä.

Maineikas ystävyskolmikko

Ralf Gothóni ja C. Curtis-Smith ovat tunteneet toisensa vuodesta 1994, jolloin Gothónille myönnettiin yksi klassisen musiikin arvostetuimmista palkinnoista, Gilmore Artist Award.

Gothónilla on takanaan poikkeuksellinen ura soolopianistina, kamarimuusikkona, kapellimestarina ja säveltäjänä. Hän toimi Savonlinnan

opperajuhlien taiteellisena johtajana 80-luvulla. Vuosina 2000-09 hän oli legendaarisen English Chamber Orchestran ylikapellimestari. Levytyksiä hän on tehnyt lähes sata.

Vuonna 1941 syntynyt Curtis Otto Bismarck Curtis-Smith on niittänyt musiikillaan joukoittain akateemisia palkintoja Yhdysvalloissa, mutta myös yleisön ja esittäjien kestosuosion.

Elina Vähälä ymmärtää miksi. "Curtis-Smithin musiikki on persoonallista ja rehellistä. Sellainen hän on myös henkilönä. Mahdottoman miellyttävä ja huumorintajuinen mies!"

Ralf Gothóni ihastelee Curtis-Smithin sävelkieltä. "Se on värien, tunnelmien ja taidon maailma yhdistettynä amerikkalaiseen elämänsykkeeseen. Hän on myös erinomainen pianisti," Gothóni huomauttaa.

Nyt kuultava kaksoiskonsertto on omistettu Vähälälle ja Gothónille, jotka ovat myös kantaesittäneet teoksen.

Curtis-Smith kehuu pariskunnan tulkintaa ylittämättömäksi. "Elina soittaa upealla laulavalla soinnilla ja täydellisellä intonaatiolla. Ralf johtaa konserton pianon äärestä suoriutuen häkellyttävällä tavalla kahdesta tehtävästä yhtä aikaa."

Gothóni väittää, että yhteinen sävel hänen viulistivaimonsa kanssa löytyy ilman harjoitteluaakin. "Vältämme yhteisiä harjoituksia juuri rutiinin takia. Tavatessamme yhteistyö oli valmiiksi äärettömän helppoa."

Vähälän mukaan rutiinit olisivatkin luksusta heidän elämäntavassaan. "Molemmat tulee ja menee ja välillä nähdään jossain päin maailmaa – kuten Oulussa. Esiintymisessä tutun ihmisen kanssa on kyllä hyvät puolensa; osaa lukea toisen musisointia ja tietää, että toinen poimii pienimmätkin musiikilliset signaalit."

Elina Vähälä on syntynyt Yhdysvalloissa, mutta kasvanut Suomessa. Tätä nykyä hän on kysytyimpiä suomalaissolisteja. Lähtölaukaus huimalle kansainväliselle uralle oli Young Concert Artists -kilpailun voitto New Yorkissa vuonna 1999. Viime vuosina hän on konsertoinut milloin Pohjois-Koreassa tai Etelä-Afrikassa, milloin Euroopan merkittävimmissä konserttitaloissa. Ajankohtaisiin projekteihin kuuluu mestarikurssi nuorille suomalaisviulisteille sekä uusi jousikvartetti Quadrion, joka esiintyy ensimmäistä kauttaan. Kuuluisimman soolonsa Vähälä soitti viime vuoden Nobel-jakotilaisuudessa, jossa presidentti Ahtisaari vastaanotti rauhanpalkinnon.

Kumarrus jazziin päin

C. Curtis-Smithin konsertto viululle, pianolle ja jousille syntyi Gilmoren kansainvälisen pianofestivaalin ja Kuopion sinfoniaorkesterin yhteisilauksena vuonna 2005. Elina Vähälän mielestä teos on jollain tavalla hyvin amerikkalainen.

"Nyky musiikki Yhdysvalloissa on käynyt ihan toisenlaisen tien kuin Euroopassa. USA:ssa ei ole koskaan jouduttu modernismin pakkopaitaan," Vähälä sanoo.

"Tässä teoksessa jazzin vaikutus on ilmiselvää. Pianolla on pätkiä jotka voisivat olla suoraan jazzpianistin improvisaatiosta. Sekä rytmin- että harmoniakäsittely teoksessa kumartaa selkeästi jazzmusiikkiin päin. Laulavia, haikeita melodioita riittää, mutta myös virtuoosisuutta. Orkesteriltakin vaaditaan erityistä valppautta rytmi-ilotulituksessa," Vähälä huomauttaa.

"Kaksoiskonsertossa on päällimmäisenä keveä ilmavuus, rytminen, melkein jatsahtava syke ja ryöpsähtelevä värimaailma. Sen harmoniat ovat omintakeisia, ja otti aikansa omaksua ne," Gothóni kertoo.

Säveltäjä sanoo tavoitelleensa ensiosassa melkein mozartiaanista keveyttä. Merkillepantavaa ovat pianon ja viulun yhtenevät pyräykset, joiden on osuttava täsmälleen yhteen. Kuuden minuutin kohdalla jousissa alkaa koraalimainen melodia. Sitten alussa soinut musiikki palaa, ja kuullaan kahta musiikkia yhtä aikaa.

Toinen osa huokuu hiljaisia muistumia bebop-jazzista. "Ei niinkään suoria sitaatteja, vaan bebopia jalostettuna korkeammalle tasolle," säveltäjä luonnehtii. "Charlie Parkerin ja Thelonius Monkin etäiset ja ruumista irtautuneet haamut leijuvat musiikin yllä aika ajoin!"

Kolmas osa on konserton pysähdyspiste, jossa viulu saa laulaa haikean melodian. Hitaat osat muodostavat teoksen sydämen. "Tunnen suurta vetoa hitaisiin osiin sekä pianistina että säveltäjänä, Curtis-Smith tunnustaa. "Musiikkini on luonteeltaan lyyristä silloinkin, kun se on nopeaa."

Neljäs osa sisältää armotonta menoa, paksuja sointuja ja kipakoita liukumia viulussa. Kolmen minuutin spurtin jälkeen seuraa hidastettu versio avausteemasta. Lopuksi taituroidaan teemojen käännöksillä ja väännöksillä loisteliaaseen loppuhuipeeseen saakka.

Kauhun tasapainoa neuvostovallan alla

Dmitri Šostakovitš (1906 – 1975) kuului neuvostosäveltäjiin, jonka suhde stalinistiseen byrokraatiaan oli hankala ja vaihteleva. Hänen musiikkinsa oli ajoittain pannassa, mutta toisaalta hän sai vastaanottaa lukuisia virallisia kunnianosoituksia. Sävellykset saivat yleisöltä hyvän vastaanoton. Pelon alla eläminen kuitenkin kulutti säveltäjän hermoja; pahimmillaan hän odotti pidätystä öin ja päivin.

Šostakovitšin tuotantoon kuuluu mm. 15 sinfoniaa ja jousikvartettoa, kaksi oopperaa, runsaasti soolopianoteoksia ja musiikkia elokuvaan. Moniin hänen teoksiinsa on liitetty poliittisia motiiveja. Etenkin Leningradin piirityksen aikana vuonna 1941 sävelletty 7. sinfonia omaksuttiin venäläisen vastarinnan symboliksi niin idässä kuin lännessä.

Šostakovitš kuvaili teostensa piirteitä hyvinkin tarkoilla viitteillä ja mielikuvilla. Viimeaikainen tutkimus on kyseenalaistanut sen, missä määrin hän tarkoitti teoksensa yhteiskunnallisiksi kannanotoiksi.

Ralf Gothóni uskoo Šostakovitšin väentelehtivän haudassaan joka kerta kun hänen musiikkiaan sanotaan poliittiseksi. "15. sinfonia syntyi ajankohtana, jolloin Šostakovitš oli kaiken poliittisen yläpuolella - tieto lähestyvistä kuolemasta piti siitä huolen. Niinpä teos tulvi ensiosan sarkastisuuden jälkeen tuntemuksia, jotka kertovat suhteesta elämä-kuolema dualismiin," Gothóni pohtii. Šostakovitš panee miettimään niitä dramaattisia muotoja, joilla yhteiskuntamme pyrkii karkottamaan kuoleman tietoisuudestaan.

Šostakovitš nautti sitaattien kätkemisestä teoksiinsa. Vuonna 1971 sävelletyssä 15. sinfoniassa on erityisen runsaasti viittauksia omiin ja muiden säveltäjien teoksiin. Ensimmäisestä osasta löytyy viite Rossinin Wilhelm Tell -alkusoittoon ja Glinkan ja Mahlerin sävellyksiin. Lisäksi siinä lainataan Wagnerin Ring-oopperatrilogian erästä johtoaihetta, Kohtalo-aihetta.

Neljännessä osassa pilkahtaa Wagnerin Tristan ja Isolde -oopperan Suruteema "Sitaatiksi voisi myös sanoa teoksen loppua, jossa luut kalisevat hautakammioissaan - kuten aina luisten kummitusten ilmaantuessa!" Gothóni sanailee.

Pitääkö kuulijan tuntea musiikkikirjallisuutta ja hoksata sitaatit? Gothónin mukaan silloin se olisi eduksi. "Silloin voi löytää synkronisaatioita, emotionaalisia yhteyksiä - ehkä samoja, joita säveltäjätkin ovat löytäneet. Useimmat säveltäjät olivat aina hyvin kiinnostuneita kollegojensa uusista teoksista; sanomasta, sävelkielestä, tekniikasta," muistuttaa pianisti-kapellimestari Ralf Gothóni.

Elina Vähälä

Viulisti Elina Vähälä kuuluu suomalaisten instrumentalistien kansainväliseen kärkikaartiin. Vähälän muusikonuraa on vauhdittanut mm. voitto Young Concert Artists International Auditions -kilpailussa New Yorkissa 1999. Muita kilpailumenestyksiä ovat olleet mm. palkinnot nuorten viulistien Lipinski-Wieniawski -kilpailussa Lublinissa jo 15-vuotiaana, sekä suurimpiin viulukilpailuihin kuuluvassa Joseph Joachim -viulukilvassa Hannoverissa v. 2000.

Kaudella 2008/09 Vähälä soitti mm. Sakari Oramon johtaman Radion sinfoniaorkesterin solistina, piti resitaalit Washington D.C:ssä ja San Antoniassa sekä Naantalin Musiikkijuhlilla. Caracasissa Venezuelassa Elina Vähälä piti mestarikurssin ja esiintyi Simon Bolivar -nuoriso-orkesterin solistina. Joulukuussa 2008 hän esiintyi Nobelin rauhanpalkintoseremoniassa. Konsertti televisioitiin arviolta 300 miljoonalle kotitaloudelle sadassa maassa.

Vähälä debytoi Lahden Kaupunginorkesterin solistina 12-vuotiaana. Kapellimestari Osmo Vänskä valitsi hänet myöhemmin nykyisen Sinfonia Lahden "Vuoden nuoreksi solistiksi", mistä saivat alkunsa säännölliset solistivierailut Lahdessa. Vähälä on esiintynyt kaikkien merkittävien suomalaisten orkesterien kanssa, mm. Radion sinfoniaorkesterin, Helsingin, Turun ja Tampereen kaupunginorkestereiden, Tapiola Sinfoniettan sekä Virtuosi di Kuhmon kanssa. Ulkomaisista orkestereista läheisin yhteistyökumppani on ollut English Chamber Orchestra, jonka solistina Vähälä on esiintynyt eri puolilla maailmaa. New Yorkin ensikonsertin Vähälä piti lokakuussa 1999, josta The New York Times antoi loistavan arvion. Sen jälkeen Vähälä on esiintynyt säännöllisesti eri puolilla Yhdysvaltoja, viimeksi Osmo Vänskän johtaman Minnesota Orchestran ja Carlos Kalmarin johtaman Oregon Symphonyn solistina.

Vähälän ohjelmisto kattaa musiikin aikakaudet barokista nykypäivään. Hän on kantaesittänyt pianistikapellimestari Ralf Gothónin kanssa Aulis Sallisen Kamarikonserton ja Curtis Curtis-Smithin Kaksoiskonserton. Vähälä esiintyi myös John Coriglianon viulukonserton "Punainen Viulu" Pohjoismaiden ensiesityksen solistina.

Vähälä on aktiivinen kamarimuusikko, jonka partnereihin lukeutuvat mm. Juri Bashmet, Ana Chumachenco, Peter Csaba, Patrick Gallois, Ralf Gothóni, Bruno Giuranna, Jan-Erik Gustafsson, Steven Isserlis, Frans Helmerson, Heini Kärkkäinen, Paavali Jumppanen, Jaakko Kuusisto, Mihaela Martin ja Arto Noras.

Yhdysvalloissa syntynyt, mutta Suomessa jo parivuotiaasta asunut Elina Vähälä sai kipinän viulunsoittoon 3-vuotiaana seurattuaan televisiosta "Viuluviikarit Musiikkimaassa" -ohjelmaa. Hän aloitti viuluopinnot Päijät-Hämeen konservatoriossa. Kuhmon Viulukoulussa häntä opetti mm. Pavel Vernikov. Sibelius-Akatemiassa Vähälä opiskeli Tuomas Haapasen johdolla ja suoritti diplominsa parhain mahdollisin arvosanoin 1999. Vähälä on myös opiskellut Ana Chumachencon yksityisoppilaana Münchenissä.

Elina Vähälä soittaa Suomen Kulttuurirahaston omistamalla Antonius Stradivarius-viululla vuodelta 1678.

Ralf Gothóni

Gilmore-palkittu Ralf Gothóni on tehnyt monipuolisen uran soolopianistina, kamarimusiikkona ja kapellimestarina eri puolilla maailmaa. Gothóni on esiintynyt lukuisilla maineikkailla musiikkifestivaaleilla mm. Salzburgissa, Edinburghissa ja Tanglewoodissa. Hän esiintyy säännöllisesti merkittävien orkesterien solistina solistina, ja on tehnyt lähes sata levyä tunnetuille kansainvälisille levymerkeille. Vuosina 2000 - 09 hän oli English Chamber Orchestran ylikapellimestari. Gothóni oli vuosina 2001 - 06 Seattlen Northwest-kamariorkesterin ylikapellimestari sekä vuodesta 2004 Deutsche Kammerakademien -orkesterin päävierailija. Vuosina 1984 - 87 Gothóni oli Savonlinnan oopperajuhlien taiteellinen johtaja ja vuosina 1996 ja 1998 hän oli perustamansa Pekingin kielletyn kaupungin festivaalin taiteellinen johtaja.

Espanjassa asuva Ralf Gothóni on toiminut kamarimusiikin professorina musiikkikorkeakouluissa Hampurissa ja Berliinissä. Nykyisin hän toimii vierailevana professorina Sibelius-Akatemiassa, Lontoossa ja Madridissa. Gothóni on säveltänyt mm. kolme kamarioopperaa, kamarikantaatin "The Ox and its Shepherd", sekä Stuttgartissa kantaesityksensä saaneen laulusarjan "Peregrina".

Ralf Gothóni on kirjoittanut musiikista ja muusikkona olemisen kokonaisvaltaisuudesta kirjat Luova Hetki ja Pyöriikö Kuu. Hänelle on myönnetty useita palkintoja, mm. Pro Finlandia, Suomen Kulttuurirahaston erikoispalkinto sekä Itävallan kulttuuriministeriön toimesta Schubert-mitali.

Weekend Menu. Hyvää vapaailtaa!

Perjantaisin ja lauantaisin
klo 16:sta eteenpäin
erikoismenu vain 38 euroa.

hg
HUGO

Ravintola Hugo / Rantakatu 4, Oulu
puh. 020 143 2200 / www.uusiseurahuone.com

Oulun OP

KALEVA

Galaxo®

SIBERIA

Kuukauden orkesterilainen

Tapaamme joka kuukausi Oulu Sinfonian muusikon, joka kertoo työstään ja itsestään.

Mies, sohva ja trumpetti

Sakari Suonisella ei ole mitään sohvia vastaan. Itse asiassa hän itse ehdottaa, että hänet kuvattaisiin sohvalla. Pehmeissä ympyröissä kun ei ole pönötysvaaraa. Lopputulos on juuri sitä, mitä pitääkin: rento ja elämäänsä tyytyväinen mies.

Sohvia ei löydy Sakarin ja Oulu Sinfonian kotiareenalta Madetojan salista mutta rentous kyllä. Sakari antaa pisteet sille, että orkesterissa ei olla turhan ryppyotsaisia mutta työtä tehdään tosissaan. Rennosti ja professionaalisesti. Klisee yhteen hiileen puhaltamisesta pitää niin ikään paikkaansa.

Myös trumpettien äänenjohtajana Sakari kannattaa pomoilun sijaan yhteistyötä. Tietty järjestys kuitenkin on: jos teoksessa on trumpetti-sooloja, äänenjohtaja soittaa ne.

Sakarin matka trumpetistiksi alkoi Noormarkun Torvisoittokunnasta. Parhaat päivänsä nähnyt mutta soittokuntoinen trumpetti löytyi soittokunnan varastosta, kun Sakari oli seitsemän. Lukioikäisenä syntyi ajatus, että soittamisesta voisi tulla ammatti. Seurasivat Tampereen konservatorio ja Sibelius-Akatemia. Oulu Sinfoniassa hän aloitti v. 1996.

Nyt Sakari vie soittotaitoa eteenpäin omille oppilailleen. Yksi tärkeimmistä opettajan sanomista on: mikään taito ei tule sohvalla maaten. Tiettyyn rajaan asti voi kehittyä lahjakkuutensa ansiosta mutta sen jälkeen vain kovalla työllä. Etenkin trumpetin kanssa, joka ei ole instrumentti helpoimmasta päästä.

Sakaran kotisohvalla soi rytmimusiikki. Se soi myös miehen trumpetista. Tällä hetkellä soittajalle yksi tärkeimmistä kokoonpanoista sinfoniaorkesterin lisäksi on Oulu All Star Big Band, 17 muusikon ennakkoluulottoman yhteistyön helmi.

Kunnon trumpettisoitossa on sellaista poweria, että kuka tahansa hypähtää innoissaan ylös sohvaltaan. Kuunnelkaa Oulu Sinfoniassa 10.12. ja 17.12.

Mari Siliämaa

Seuraavat konsertit

Torstai 10.12 klo 19

Rory MacDonald, kapellimestari

Pasi Pirinen, trumpetti

Liput 18/14/7 euroa

Sunnuntai 13.12. klo 14

Tulindbergin sali

Kamarisunnuntai

Jouluiset soitinmenot

Oulu Sinfonian muusikot

pikkujoulutunnelmissa

Liput 7 euroa

Torstai 17.12. klo 18 ja 20

Madetojan sali

Joululahjakonsertti

Sirkka-Liisa Kaakinen, kapellimestari

Klo 18 kausikorttilaiset

Klo 20 muu yleisö

Ilmaislippujen jaosta tiedotamme myöhemmin.

Torstai 14.1. klo 19

Madetojan sali

Leif Segerstam, kapellimestari

Markus Nieminen, baritoni

Liput 30 euroa

Torstai 21.1. klo 19

Madetojan sali

Daniel Raikin, kapellimestari

Andreas Brantelid, sello

Liput 19/15/6 euroa